

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНАКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Методика проведення психологічної
експертизи в різних галузях психології»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:
доцент кафедри авіаційної психології О.М.Ічанська

Конспект лекцій розглянутий та схвалений на
засіданні кафедри авіаційної психології

Протокол № 14 від « 17 » грудня 2021 р.

Завідувач кафедри Л.В.Помиткіна

Лекція № 1

Тема лекції: Історія становлення психологічної експертизи

План лекції

1. Історія появи експертизи.
2. Види експертизи.
3. Історія становлення психологічної експертизи на різних етапах розвитку науки.
4. Статус психологічної експертизи у сучасній науці.

Література

1. Пасніченко В.В. Судово-психологічна експертиза. – Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 136 с.
2. Сафуанов Ф.С. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе.- –М., Аста, 1988. –310 с.
3. Словарь психолога-практика / Сост. С.Ю. Головин. – Минск, Харвест, 2001. – 976с.

Зміст лекції

Питання 1. Експертизою називають дослідження експертом ситуацій, подій, процесів, вчинків окремих людей, зокрема посадових осіб, проведення якого потребує спеціальних знань, компетентності та досвіду.

У передісторії експертизи як відокремленої області наукового знання можна виділити етапи.

Початок - середина XIX ст. Психологія як самостійна гілка наукового знання, як наука ще не відокремилася, проте розвиток психологічних навчань, прагнення використовувати їх в практичній діяльності привели до перших спроб пошуку взаємозв'язку між психологією і юриспруденцією. людини відповідала певна ділянка.

Друга половина XIX ст. На даному етапі судово-психологічна експертиза розглядалася як частина психіатричного дослідження або як особливий інструментарій в судово-психіатричній експертизи (у зв'язку з частковим збігом предмета психології і психіатрії і недостатньою самостійністю психології на певному етапі її розвитку), або як специфічне дослідження.

Висновки судово-психологічної експертизи стають самостійним джерелом доказів на рубежі XIX- XX ст. Її теоретичні основи розроблялися видатними вченими: в Німеччині - В. Штерном, Г. Гроссом, в Італії - Е. Феррі та Р. Гаррофало, в Росії - Л.Є. Владіміровим, А.У. Фрезе, В.М. Бехтерева та ін. В цей час з'являється ряд робіт, де порушуються питання, пов'язані з судово-психологічною експертизою.

Питання 2.

На сучасному етапі найбільш представлені наступні види експертизи:

1. Експертиза ДТП
2. Економічна експертиза
3. Психологічна експертиза
4. Автотехнічна експертиза
5. Товарознавча експертиза
6. Психофізіологічна експертиза
7. Пожежно-технічна експертиза
8. Будівельно-технічна експертиза
9. Експертиза об'єктів інтелектуальної власності
10. Почеркознавча експертиза
11. Психолого-психіатрична експертиза
12. Судово-психологічна експертиза

Питання 3. У Росії емпірична психологія отримує свій статус з 1885 р. Перша робота, присвячена судово-психологічному експериментальному дослідженню, належить В.М. Бехтереву (1902 г.) [2].

З кінця 20-х років ХХ ст. припинили існування лабораторії і бюро судово-психологічних експертиз, багато видних юристи оголосили експертизу персоною non grata, вважаючи неприпустимим її використання в судовій практиці як ненаукового, суб'єктивного підходу.

Наступний етап розвитку судово-психологічної експертизи доводиться на 60-і роки. У 1965-1966 рр. почалося читання спеціальних курсів юридичної та судової психології в юридичних вузах Москви, Ленінграда, Мінська та деяких інших міст. У 1966 р Міністерством вищої і середньої освіти СРСР був проведений всесоюзний семінар по питань викладання юридичної психології та основних проблем цієї науки.

Судово-психологічна експертиза отримує і офіційне визнання. Верховний Суд СРСР в 1968 р підтвердив доцільність залучення до участі в судовому процесі (у справах про злочини неповнолітніх) фахівця в галузі психології в якості експерта для визначення дієздатності неповнолітніх, що мають ознаки розумового відставання, повністю усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними.

Питання 4. Сучасний стан розвитку психологічної науки дозволяє говорити про великі можливості експертизи як однієї зі сфер прикладного застосування психологічних знань. Протягом останніх років комплексна психолого-психіатрична експертиза (КСППЕ) в Україні набуває дедалі більшого розповсюдження. За своєю кількістю такі експертизи, безумовно, домінують серед інших комплексних судово-психіатричних експертиз. При цьому у 2004 році в Україні питома вага комплексних судово-психіатричних експертиз складала 11,8%, а у 2005 році — вже 12,2%; в той же час серед судово-психіатричних експертиз неповнолітніх у 2004 році комплексними були 37,1%, а у 2005 році — 37,7%¹. Однак, незважаючи на широке розповсюдження КСППЕ, в Україні є практично повністю відсутнім їх інструктивне та методичне врегулювання.